

‘Duurzaamheid & Armoede’

Voorstelling van het 10de tweejaarlijkse Verslag 2018-2019
door het Steunpunt tot bestrijding van armoede

‘Durabilité & Pauvreté’

Présentation du 10ème Rapport bisannuel 2018-2019
par le Service de lutte contre la pauvreté

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Twitter : @luttepauvrete

#rapportbisannuel
#durabilitéetpauvreté
#luttepauvreté2019

#2jaarlijkseverslag
#duurzaamheidenarmoede
#armoedebestrijding2019

Wi-Fi : beschikbaar, zonder login en paswoord
accessible sans login ni mot de passe

www.armoedebestrijding.be - www.luttepauvrete.be

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Welkom door **Ides Nicaise**,
Voorzitter van het Beheerscomité

Mot de bienvenue par **Ides Nicaise**,
Président du Comité de gestion

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

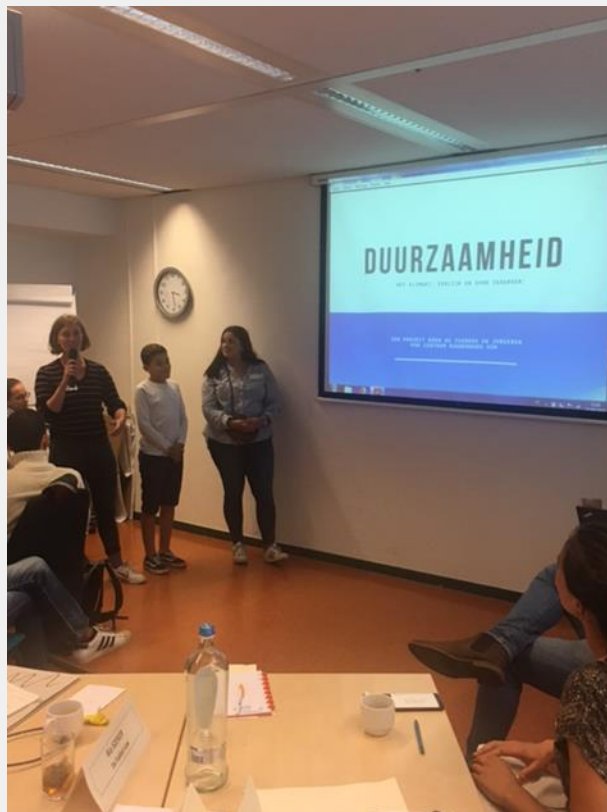
Voorstelling van het tweejaarlijkse Verslag
'Duurzaamheid en armoede'
Henk Van Hootegem en Mélanie Joseph

Présentation du Rapport bisannuel
'Durabilité et pauvreté'
Henk Van Hootegem et Mélanie Joseph

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Concertation 'Durabilité et pauvreté'

- Choix de la Commission d'accompagnement en février 2018
- 13 journées de concertation (mai 2018 – octobre 2019)
- Elargissement du débat: Communauté germanophone, 2ème SDG-Forum, contribution des organisations des jeunes du Centrum Kauwenberg et de LST

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

GEEF ONS EEN TOEKOMST BITCHES!

GROEN

"Als ik burgemeester was, veranderde ik heel deze blok in een park." Volgens de jongeren is er te weinig groen in de stad. Ze vergelijken de stad met een betonnen jungle. Ze zien meer groen in de stad niet enkel als een middel om de luchtkwaliteit in Antwerpen te verbeteren, maar benoemen ook de sociale aspecten van groen in de stad. "Veel mensen in Antwerpen hebben geen tuin, als er meer parken zouden zijn, kunnen zij meer buiten komen. Elke inwoner van Antwerpen zou op 5 minuten wandelen van een park moeten wonen." Volgens hen is er nog veel werk aan de winkel voor het Antwerps stadsbestuur, we zijn er nog lang niet!

WATER

De jongeren zijn bang dat de opwarming van de aarde zal zorgen voor meer droogte. Wat wij zeggen dat er nog minder moet water beschikbaar zal zijn. Ze vrezen dat zoet water een schaarse zaak wordt en dat kan veel gevolgen met zich meebrengen. Ze vinden dat iedereen bewust bezig moet zijn met hun waterverbruik en

moet proberen minder water te verbruiken. Zij doen dit al, sommigen uit milieu overweging, sommigen voor financiële besparing.

Jongeren beseffen goed dat er bewust moet worden omgesprongen met water, energie, verpakkingen, etc. Hun manier van leven is meestal al zuinig, maar ze vinden dat er nog veel meer gedaan kan worden. Als individus kunnen we het verschil niet maken, we moeten hier met zijn alle voor strijden. De jongeren vinden dat landen en regeringen hun verantwoordelijkheden moeten nemen als het hier over gaat. Als jongere hebben ze het gevoel weinig invloed te hebben op wat er gebeurd en beslist wordt rond dit thema. Ze maken zich zorgen en hebben weinig vertrouwen in de politiek. Dit vinden ze een moeilijk spanningsveld om zich op te verhouden.

Als we met hen kijken naar de toekomst zijn ze toch angstig. De jongeren vrezen dat het al te laat is en twijfelen eraan of de maatregelen die er genomen worden wel genoeg gaan helpen. In de les aardrijkskunde leerden een aantal jongeren dat er in 2030 een keerpunt komt. Als de maatschappij zo verder blijft doen, gaat de klimaatverandering onomkeerbaar zijn: "Voor 2030 wil ik geen kinderen hebben. Pas als ik daarna zeker kan zijn dat de wereld gered is." - J.

FOTO:
Wat wij
vinden van
de luchtkwaliteit in
Antwerpen!

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

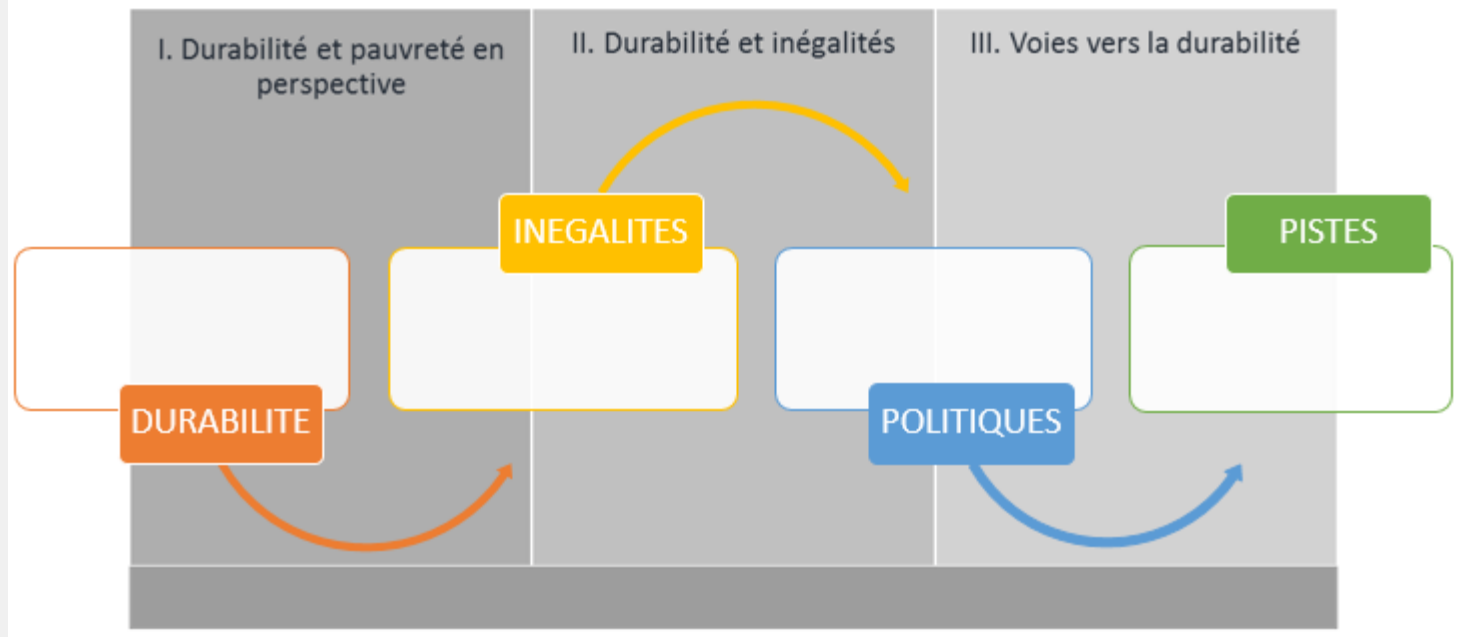
www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Déroulement

- Rencontre avec les associations de personnes en pauvreté pour découvrir le concept de durabilité
- Les droits humains comme point de départ
- Les 17 Objectifs de développement durable (ODD) comme instrument politique et cadre pour la concertation: rencontres sur les différents ODD
- Focus sur les inégalités, axé sur des thèmes : nature et espaces verts, énergie, eau, alimentation et consommation durable, soins de santé, travail, mobilité
- Rencontres sur les projets de texte des trois chapitres
- Rencontre sur des pistes de recommandations

Durabilité et pauvreté

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Duurzaamheid in armoedesituaties

“Het enige wat duurzaam is, is de miserie”

- Armoede blijft bestaan, het wordt steeds moeilijker om te overleven
- Armoede duurt in de tijd
- Geen stabiliteit rond huisvesting, wonen, werk, ...
- Geen zicht op betere toekomst
- Armoede wordt niet structureel bestreden
- Mensen in armoede: heterogene groep

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Ongelijkheden

- De impact van milieu- en klimaatveranderingen is groter voor mensen in armoede en hun gezondheid
- Mensen in armoede dragen minder bij tot deze veranderingen door zuinige levensstijl + kleinere ecologische voetafdruk
- Mensen in armoede hebben meestal minder baat bij maatregelen en ondervinden er soms nadeel van
- Mensen in armoede hebben minder keuzevrijheid, mogelijkheden om duurzamer te leven

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaanonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Ongelijkheden

- Gekende ongelijkheden: bijvoorbeeld levensverwachting in goede gezondheid
- 'Nieuwe' ongelijkheden: toegang tot natuur en groene ruimten

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Ongelijkheden

- Evoluties in de samenleving en het beleid:
 - Privatisering
 - Digitalisering
 - Responsabilisering
- Strijden voor duurzaamheid is strijden tegen ongelijkheden

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Les chemins vers la durabilité

Wegen naar duurzaamheid

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

1. La responsabilité de l'état en matière de durabilité

- Les SDG = un instrument politique important -> La Belgique s'est engagée à atteindre les objectifs
- Les SDG visent à réaliser les droits fondamentaux de chacun -> La Belgique a ratifié des traités juridiquement contraignants
- Utiliser les droits de l'homme comme base des politiques
- Tout comme les droits fondamentaux, les SDG sont universels et interdépendants -> guide pour une action politique coordonnée, transversale et cohérente

2. Effectivité des droits

- Eliminer les inégalités sociales, environnementales et économiques
- Besoin de mesures structurelles en vue d'une vision à long terme
- Eviter ou compenser l'impact inégal des mesures
- Garantir l'effectivité des droits ('non-recours aux droits'), y compris l'accès à la justice

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

3. Une bonne gouvernance à long terme

- Une bonne gouvernance à long terme implique une cohérence des politiques
- Coopération entre les différents niveaux de pouvoir : engagement des différentes entités de collaborer au niveau interfédéral et de coordonner leurs politiques (outil = Conférence interministérielle)
- Évaluation des politiques, ex ante (avant) et ex post (après exécution): examen des projets de réglementation dans une perspective de pauvreté, avec l'implication des personnes en situation de pauvreté et d'autres parties prenantes
- Baser les politiques sur l'effectivité des droits, par exemple via automatiser des droits (dans ses différentes gradations)

4. Soutien aux initiatives et acteurs du changement

- Initiatives par et pour tous, aussi pour les personnes en situation de pauvreté? Essentiel de réfléchir aux initiatives à partir du point de vue des personnes
- Importance de tenir compte des éléments: coût, liberté de choix, diversité des situations et expériences des personnes, bottom-up
- Rôle des autorités pour soutenir les initiatives : permettre et stimuler la participation, soutenir durablement les initiatives et en garantir la continuité, prendre des mesures structurelles.

5. Le financement d'une politique durable

- Des mesures durables nécessitent des ressources financières
- Une fiscalité plus équitable et redistributive, via, par exemple: crédit d'impôt, progressivité de l'impôt plutôt que prélèvements forfaitaires, lutte contre la fraude fiscale...
- Favoriser les investissements dans des activités durables
- Changement climatique nécessite une action globale ; les pays, seuls, ne pourront pas résoudre le problème (ex. création d'une Banque européenne du climat)

6. Politique en dialogue

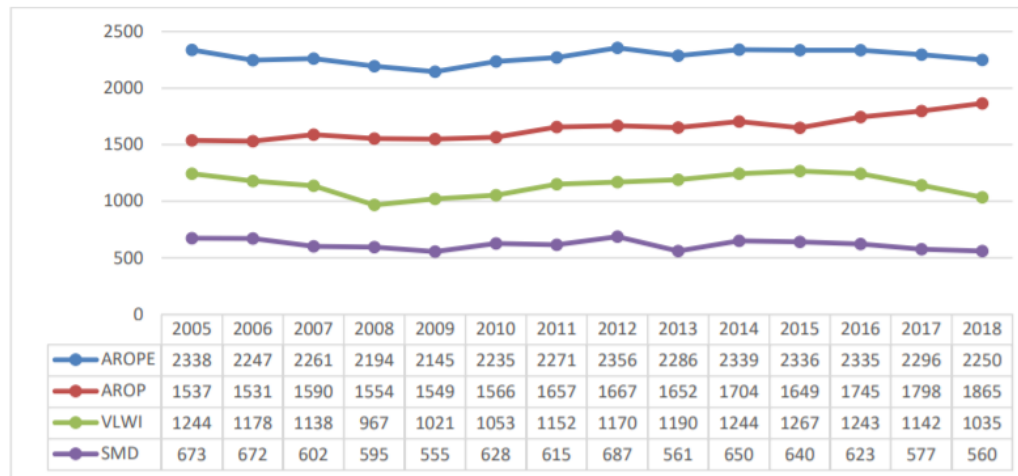
- Les personnes en situation de pauvreté comme partenaires dans le dialogue avec d'autres acteurs : du Rapport général sur la pauvreté au 10ème Rapport bisannuel
- Inégalités dans la participation
- La participation (aux politiques) demande du temps (aussi de la continuité et de la collectivité) mais le temps est limité et a un coût
- Importance de partenariats et collaborations

Sense of urgency

Même urgence pour la lutte contre la pauvreté que pour le climat

At risk of poverty or social exclusion (AROPE), at-risk-of poverty (AROP), severe material deprivation (SMD) and very low work intensity (VLWI), Belgium (absolute number of persons x1000)

Source : EU-SILC, EUROSTAT, Statistics Belgium.

Federal Public Service Social Security. (2019). [The evolution of the social situation and social protection in Belgium 2019](#) (Monitoring the social situation in Belgium and the progress towards the social objectives and the priorities of the National Reform Programme), Brussels, FPS Social Security/ DG BeSoc.

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
 Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
 Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
 @luttepauvrete

- Mettre la lutte contre la pauvreté au centre de la politique climatique
- Collaboration renforcée, sur le terrain et au niveau politique
- Conférence interministérielle Intégration dans la société + Conférence interministérielle Développement durable, sur base du Rapport bisannuel

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Getuigenissen over het voorbije overlegproces
Video

Témoignages sur le processus réalisé
Vidéo

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Reacties door de beleidsverantwoordelijken

Réactions des autorités

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Minister Nathalie Muylle

Minister van Werk, Economie, Consumenten, belast met Armoedebestrijding, Gelijke Kansen en Personen met een handicap

Ministre de l'Emploi, de l'Economie et des Consommateurs, chargé de la Lutte contre la pauvreté, de l'Egalité des chances et des Personnes handicapées

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Madame Christine Ramelot

Conseillère en charge de la coordination du Plan wallon de lutte contre la pauvreté, au nom d'**Elio Di Rupo**, Ministre-Président de la Wallonie

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Meneer Bert D'hondt

Raadgever armoedebestrijding en algemeen welzijnswerk,
in naam van **Wouter Beke**, Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Madame Khaddija Haourigui

Conseillère COCOF/COCOM, au nom d'**Alain Maron**, Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de la Transition climatique, de l'Environnement, de l'Energie et de la Démocratie participative

Raadgeefster COCOF/GGC, in naam van **Alain Maron**, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie en Participatieve Democratie

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Vragen?

Questions?

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Broodjeslunch
Smakelijk!

Buffet-sandwich
Bon appétit !

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete

Twitter : @luttepauvrete

#rapportbisannuel
#durabilitéetpauvreté
#luttepauvreté2019

#2jaarlijkseverslag
#duurzaamheidenarmoede
#armoedebestrijding2019

Wi-Fi : beschikbaar, zonder login en paswoord
accessible sans login ni mot de passe

www.armoedebestrijding.be - www.luttepauvrete.be

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
@luttepauvrete